

אויסגאבע פון חיזוק
און השקפה פאר
די אידישע שטוב,
אריינצוברענגען
שמחה און שלום
תשע"ב לפ"ק

גליון לחיזוק
וביסוס הבית
היהודי על אדני
השמחה והשלום
גליון כ"ד

בנין עירי עיר

מאכן א קשר מיט וועמען ?

זיצנדיג אמאל ביי א סעודת מצוה, האב איך אבזערווירט דעם טיש נאנט צו מיר, ארום וואו עס זענען געזעצן זיבן אכט אינגעלייט און העפליך געשמועסט, און איך באמערק א אינטרעסאנטע ערשיינונג. א סעלפאן האט זיך הויך צוקלינגען, און ווי פארשטענדליך איז דער רוף תיכף געענטפערט געווארן, אבער תיכף אן קיין סיבה האט זיין שכן נעבן אים ארויסגענומען זיין אייגענע שפילצייג, און דאס ארומגעדרייט, געקוועטשט קנעפלעך, אפשר אים זיכט מען אויך... גייט נישט דורך קיין צוויי סעקונדען, וואס דער קומענדיגער וואס זיצט נעבן איהם, נעמט אויך ארויס דעם סעלפאן, און באטראכט דאס... עס איז נישט אדורך קיין גאנצע מינוט, וואס אלע ארום דעם טיש האבן געהאלטן זייער סעלפאן אין די הענט און זיך געשפיגלט מיט דעם.

איך האב זיך דערמאנט א גמרא (סנהדרין ס"ג): "אמר רבי יצחק וכו' מלמד שכל אחד ואחד עשה דמות יראתו ומניחה בכיסו בשעה שזוכרה מוציאה מתוך חיקו ומחבקה ומנשקה".

טייטש: "ר' יצחק האט געזאגט, יעדער איינער האט זיך געמאכט - פאר דעם חורבן בית המקדש - א בילד פון זיין געטשקע און דאס אריינגעלייגט אין קעשענע, און ווען ער האט זיך נאר דערמאנט פון דעם, האט ער דאס ארויסגענומען, און ארומגעהאלזט און געקושט".

אפשר צו שארף?

לאמיר לערנען נאך א שטיקל גמרא אביסל ווייטער:

"ת"ש ונתתי פגריכם על פגרי גלולים אמר אליהו הצדיק היה מחזר על תפוחי רעב שבירושלים פעם אחת מצא תינוק שהיה תפוח ומוטל באשפה אמר לו מאיזה משפחה אתה אמר לו ממשפחה פלונית אני אמר לו כלום נשתייר מאותה משפחה אמר לו לאו חוץ ממני אמר לו אם אני מלמדך דבר שאתה חי בו אתה למד אמר לו הן אמר לו אמור בכל יום שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד אמר לו הס שלא להזכיר בשם ה' שלא לימדו אביו ואמו מיד הוציא יראתו מחיקו ומחבקה ומנשקה עד שנבקעה כריסו ונפלה יראתו לארץ ונפל הוא עליה לקיים מה שנאמר ונתתי פגריכם על פגרי גלולים".

טייטש: חודש אב ג' אלפים של"ח. ירושלים ליגט אונטער די הענט פון די רומיים וואס האבן זיך צולאזט מיט א שרעקליכע רציחה אויף די אנשי ירושלים, עלטערן און קינדער, מאמעס און פיצלעך ווערן ברוטאל געשחט'ן און געהרגעט ווי די הינער אין שלאכט הויז, די חשובי ירושלים כהנים לויים, שוערים, ומשוררים, וואס האבן נאך היינט מקריב געווען קרבנות אין בית המקדש, ווערט זייער בלוט פארגאסן אזוי ווי וואסער,

מענטשן ליגן אוף די גאסן כאבן דומם, אויסגייענדיג פון הונגער און דארשט אין אזעלכע הייסע זומער טעג.

פון הימל איז אליהו הנביא אראפ געקומען, און ארומגעגאנגען צווישן די הונגער אויפגעבלאזענע מענטשן פון ירושלים, און ער זעט צו אין די זייט א שרעקליך בילד, א קליין קינד, וואלגערט זיך אין די מיסטן, קענטיג אז פון גרויס הונגער איז ער צוגעקראכן זיכן עפעס עסן צווישן די שמוץ, אבער ער איז ענטוישט געווארן נישט טרעפנדיג אפילו פארפולטע שאלעכץ. ליגט דארט דאס קינד צווישן די מיסטן, און ווערט מער און מער אויפגעבלאזן פון הונגער, אליהו הנביא דערקענט אז דאס קינד האלט שוין ביי זיינע לעצטע מינוטן, און ער גייט צו דאס קינד, און פרעגט אים, "מיין קינד פון וועלכע משפחה ביזטו?". "איך בין פון די שענסטע משפחות פון ירושלים" ענטפערט דאס קינד. "איז געבליבן איינער פון די משפחה", פרעגט אליהו הנביא ווייטער. "ניין" זאגט ער.

פרעגט אליהו הנביא ווייטער: "זאל איך דיר אויסלערנען עפעס וואס וועט דיר געבן לעבן" [לחיי העולם הבא]. ענטפערט דאס קינד, "יא". "זאג מיין קינד מיט מיר דעם פסוק שמע ישראל", בעט זיך ביי אים אליהו. "שווייג שטיל" ענטפערט דאס קינד צוריק, ער וויל נישט דערמאנען דעם שם ה' וואס זיינע עלטערן האבן אים נישט געלערנט. גלייך האט דאס קינד ארויסגענומען זיין געטשקע פון קעשענע, ער האט דאס געהאלזט און געקושט, ביז זיין בויך איז געשפאלטן געווארן, און זיין געטשקע איז אראפגעפאלן און דאס קינד אויף דעם טויטעהייט, אזוי ווי עס שטייט אין פסוק, אייערע טויטע קערפער וועלן ליגן אויף אייערע געטשקעס.

ביז דא איז די גמרא. עס כאפט א שוידער, און עס זעט אויס ווי מען קען זיך דאס היינט נישט פארשטעלן אין ווירקליכן לעבן.

לאמיר אריבערשפרינגען צוויי טויזנט יאר שפעטער.

זיצט א בחור אין ישיבה / א אינגערמאן ביי די גמרא, צוגעבינדן צום רבוננו של עולם, די תורה איז זיין דערקוויקעניש זיין שמחת החיים, עבודת ה' איז זיין לעבן, ער לעבט אויף דער וועלט א חיים שיש בהם תורה ויראת שמים, ער האט פון אלעם גוטן, תורת ה' תמימה משיבת נפש, זיין נשמה איז דערקוויקט, מיט תורה ותפלה, וואס דאס איז די ריכטיגע שפיץ פאר די נפש, זיינע געפילן זענען איידל און הייליג, ער איז אנגעבינדן אין דעם אויבערשטן, זיין מסורה און קבלה ציט זיך ביז די אבות הקדושים, יעקב חבל נחלתו, ער איז אנגעקניפט אין דעם שטריק וואס פארבינדט אלע נשמות ישראל, ער האט דעם ריכטיגן קשר מיט'ן רבוננו של עולם בקשר אמיץ וחזק.

אבער דער שטן / מלאך המות, היפערט קיינעם נישט אריבער, ער קען

גליון זה נתנדב לע"נ האשה חנה זלאעא בת ר' נחום צבי ע"ה
צו מנדב זיין א גליון לעילוי נשמת וכדו' כדי לזכות את הרבים רופט: 347-554-1199 אדער שיקט א אימעיל צו binyan@yeshivanet.com

גאר זיין א גרויסער מיוחס און שטאמען פון די שענסטע משפחות, מיקירי קרתא דשופריא, אבער ער האט זיך ערלויבט צו זיין א משגיח מן החלונות, כאפן א בליק וואו ער דארף נישט, און קריכן אויף מסוכנדיגע ערטער. און מיט א מאל "עלה מות בחלונינו", דער טויט איז אים ארויסגעטאנצן אויף די "ווינדאוס", א חרב נוקמת האט זיך צווילדעוועט, און דורך די דריי סקונדען וואס ער האט געהאט א בחירה צו פארמישן דעם בלעטל, האט ער זיך נישט געקענט באהערשן, מיט'ן אויסרייך "נאר איינמאל". און מיט דעם איז ער געווארן אפגעשניטן פון דעם חי החיים, און געווארן פארקאפט אין טויטליכע צוואנגען, אין א קשר של רשעים.

אדער דער שטן טשעפעט אן אין אים "יראתו בחיקו" א קליין קאמיוניקאציע מיטל וואס מען האלט אין קעשענע, ער הייבט אן צו ווערן פארבינדן מיט דרויסנדיגע, ווילד פרעמדע עלעמענטן ווערן זיינע נאנטע, זיין קניפ מיט די תורה און מיט'ן אויבערשטן, ווערט צוביסלעך מער און מער לויז, זיין נשמה ווערט הונגעריג, זיין נפש דארשט נאך די מים חיים זכים נזולים מן לבנון, אבער אנשטאט צו זוכן שפייד פאר די נשמה אויף דעם ריכטיגן פלאץ, דרייט ער זיך מער און מער אין די שמוציגע מיסטן, פון וואו עס גייט א שרעקליכער ריח. ער זוכט צופרידענהייט, רואיגקייט, אנטלויפן פון זיינע שוועריגקייטן, ער מיינט ער וועט דאס דארט טרעפן, אבער ער איז אנגעקומען אויף דעם נישט ריכטיגן פלאץ, ער ווערט מער און מער צוגעצויגן, און איז פארקאפט מיט אייזערנע צוואנגען וואס לאזן אים נישט ארויס פון זיך.

ליגט ער אזוי אפ צווישן די מיסטן, ער פאקט ארויף אויף זיין נשמה שמוץ אויף שמוץ, ביז ער ווערט מער און מער אויפגעבלאזן, דער הונגער נאגט אים, זיין מח איז אינגאנצן צודרייט, ער נעמט זיך שוין צו שוידערליכע מיטלען צו טרעפן צופרידענהייט און רואיגקייט, מען פרובירט אים צו דערמאנען פון הימל, זאג שמע ישראל, דערמאן זיך ווען דו ביזט געווען נאנט צום רבש"ע, און געווען זאט, רואיג און צופרידן, אבער ער קען שוין נישט טראכטן גלייך, אלץ אן ענטפער צו זיינע פראבלעמען וועט ער נאכמער האלזן זיין געטשקע, די כלים וואס האט אים אפגעריסן פון אבינו שבשמים, און צוגעבינדן צו דרויסנדיגע, ביז רח"ל ער פאלט א קרבן שריפת נשמה, און אסאך מאל צוזאמען מיט'ן גוף.

אויף דעם וויינט ירמי הנביא: האמנים עלי תולע חבקי אשפתות. די טייערע אידישע נשמות וואס האבן זיך געהאדעוועט אויף זייד, האלזן די מיסטן. דאס זענען די אלע קאמוניקאציע מיטלען, וואס אלע אשפתות פון די גאנצע וועלט ווערן דארט אויסגעגאסן. אין דער שמוציגסטער אינסיערעטיאר וואס איז נאר געפארעמט געווארן זייט בריאת העולם, פאלן אריין טייערע נשמות. אינגע קינדער. און אויסער דעם וואס זיי פארלירן זייער קאמוניקאציע מיט'ן בורא עולם, ווערט דאס ביי מאנכע ווי א געטשקע אין די צייט פון חורבן ביהמ"ק, מען ווערט אזוי צוגעבינדן צו דעם אז מען קען זיך פאר א מינוט נישט אפרייסן, מען ווערט פארקישופ'ט און אדיקטעט צו אלע נייע געשמאקע און באקוועמע אפציעס וואס קומען ארויס טאג טעגליך, און מען פארלירט זיך אינגאנצן. ירמי הנביא קלאגט ווייטער: ידי נשים רחמניות בשלו ילדיהן.

די הענט פון די דערבארעמדיגע עלטערן, וואס האבן איבערגעגעבן אין די הענט פון זייערע קינדער א כלי משחית, כדי צו האבן מיט זיי קאמוניקאציע, און זענען נישט געווען געווארנט עס זאל זיך נישט אריין כאפן דארט פרעמדע קאמוניקאציע, בשלו ילדיהן, דאס האט אפגעהרג'ט די קינדער. איין ווארט פון א פרעמדן עלעמענט וואס דאס קינד האט געזען צו געהערט, איז גענוג געווען אפצופליקן זיינע איידעלע סטרונגעס וואס האבן זיך געצויגן אויף די נשמה און ארויסגעגעבן הערליכע פידל געזאנגען, און געמאכט פון דעם גראבע ווילדע שטריק, ווי שטעכל דראט,

וואס עלעקטערירט און טויטעט אלע פארבינדעטע.

אבער נישט שטענדיג הייבט זיך דאס אן אזוי. דאס אריינפאלן אין גרוב קען פאסירן אויך פון אן אנדער ריכטונג.

קומט אהיים א טאטע נאך א טאג ארבעט, די משפחה קוקט שוין ארויס אויף אים, די פרוי און קינדער שטייען און ווארטן אויף זייער הויך געשעצטן און באליבטן טאטן, זיי ווילן זיך פארבינדן מיט אים, שמיכלען צו אים, אריינקוקן אין זיינע ליבליכע אויגן, און כאפן זיין אויפמערקזאמקייט, ער וועט צוריק קוקן, אה! ס'קען נישט זיין בעסער פון דעם, עס הערט זיך שוין דער קלונג אין טיר, אלע קינדער שפרינגען אויף, מען שטייט שוין ביים טיר, טאטי איז דא!

אבער ווי איז טאטי? זיין קערפער איז דא, אבער טאטי נישט. ער איז יעצט פארבינדן מיט אנדערע, ער רעדט עפעס צו זיך אליין, און זיין מויל שטעלט זיך נישט אפ. מען פרובירט צו כאפן זיין אויפמערקזאמקייט אבער ער רעאגירט נישט. געענדיגט רעדן, גייט ער אריבער צו האנט ארבייט, מען טעקסט צו זרח אהין און צוריק. גימפל האט געשיקט א וויץ, און ער דארף עס יעצט פאראויסשיקן צו אלע זיינע פארבינדעטע. וואו איז דער גוטן אווענט?, וואו איז דער שמיכלע?, א נעכטיגן טאג! נעכטן? ניין, נעכטן איז נישט געווען בעסער, די זעלבע זאך איז נעכטן, היינט, מארגן, און איבער מארגן. און פון די זייט שטייען אלע זיינע נאנטע וואס זענען הייליג און טייער פארבינדן מיט אים, און זוכן קשר, אבער זיי טרעפן נישט, דער טאטע איז יעצט פארבינדן ערגעץ...

די זעלבע זאך פאסירט אויך ביי די פרויען, אנשטאט מען זאל זיך אפגעבן מיט דעם מאן, און די אייגענע קינדער, מאכט זיך אפט אזעלכע וואס זענען פארבינדן פיר און צוואנציג שעה צו די חבר'טעס, משפחה, און מען קאמיוניקירט מיט נישט עפעס אנדערש ווי הוילע נארישקייטן און וויצן, מען ברענגט אן די טייערע צייט וואס געהער פאר דעם מאן און די קינדער, מיט ליידיגקייט אן קיין שום ערנסטן אינהאלט.

און נאך דעם אלעס מה יעשה ה'בן שלא יחטא? דער טאטע וואס פארלירט קשר מיט זיין פרוי, די פרוי וואס פארלירט קשר מיט איר מאן, און דאס קינד וואס פארלירט דורכדעם קשר מיט די עלטערן, וואו וועלן זיי אלע נאכדעם טרעפן זייער פארבינדונג?

א גוטע זאך דארף שטיין צו אונזער דינסט אז מיר זאלן דאס נוצן נאר ווען "אונז ווילן" און ווען עס "לוינט זיך אונז", אבער אויב מען קען זיך נישט אפרייסן פון דעם אפילו אין אזא צייט ווען מען פארשטייט אז מען וואלט נישט געדארפט זיין אנגעבינדן, און עס ווערט פארדרייט די יוצרות, שפחה כי תירש גברתה, דער קנעכט באקומט דער אויבערהאנט און נעמט אונז איבער לויט וויאזוי ער דיקטירט, וועט די בעסטע און נוצבארסטע זאך, ווערן פארוואנדלט אלס שעדליך און אומגעוואונטשן. זיין געקניפט און געבינדן צום סעלפאן, מאכט פון א נארמאלער מענטש, אויס מענטש. ריכטיגער געזאגט, א אום מענטש. דאס נעמט אוועק דעם קאפ און מח, און מען איז קיינמאל נישט דארט וואו מען וויל און מען דארף זיין, ווייל אפילו ווען מען איז נישט פאקטיש אנגעבינדן, איז אבער דער קאפ און מח אנגעצויגן און קאנצעטרירט אויפ'ן אנקומענדיגן טעקסט... דאס צוברעכט דעם קשר מיט דעם מאן / ווייב, און רויבט אוועק פון די קינדער טייערע אומשאצבארע שעות וואס די עלטערן וואלטן באמת געוואלט פארברענגען מיט זיי, אבער ער / זי, האט זיך איינגעבינדן אין אייגן געמאכטע קייטן.

די איינציגסטע ווערטפולע פארמעגן וואס מען לאזט איבער אויף די וועלט, זענען אונזערע קינדער, און כדי קינדער זאלן אויפואקסן געזונט, גייסטיש און פיזיש, דארפן ביידע עלטערן "דא" זיין. און אויף דעם זאגט די תורה: ובחרת בחיים.

בחכמה יבנה בית

רעיון בנושא שלימות הבית, בקשר לפרשת השבוע

מי יתן ראשי מים ועיני מקור דמעה

אמרו חז"ל (תענית כ"ז): משנכנס אב ממעטין בשמחה. וידוע ומפורסם האימרא הידועה של החוזה מלובלין זי"ע על הגמ' משנכנס אב ממעטין בשמחה, שממעטין הדינים על ידי שמחה ע"כ (וכע"ז במאור ושמש, ואמרי נועם). ויש להתבונן היאך ובמה, כי הוא נגד פשטות הגמ'.

עשו הרשע הוריד שלש דמעות ובשכר זה הוא שולט על בני ישראל

ואתהלכה ברחבה בבאר רחובות, והנה בחז"ל מצינו כמ"פ שכל עצמו שאנו נמצאים זה עתה בגלות הוא אודות הדמעות שירד מעיני עשו כשישמע שיעקב אבינו קיבל הברכות. בילקוט (בראשית כ"ז) איתא. ג' דמעות הוריד עשו אחד מימינו ואחד משמאלו ואחד נסתלקה בתוך עינו והיא האכילתן לחם דמעה ותשקמו בדמעות שלישי. אמרו ישראל עשו הרשע על שהוריד ג' דמעות נתמלא רחמים עליו אנו שדמעותינו תדירין ביום ובלילה כלחם על אחת כמה וכמה שנאמר היתה לי דמעותי לחם ויוםם ולילה אמר דוד אל דמעותי אל תחרש ע"כ. וכ"כ בילקוט (תהלים פ') עה"פ ותשקמו בדמעות שלישי. אמר רבי אלעזר שלש דמעות הוריד עשו מעיניו, אחד מעינו של ימין, ואחד מעינו של שמאל, והשלישית היתה קשורה בעינו שנאמר ותשקמו בדמעות שלישי, שלש אינו אומר אלא שלישי. רבי אמר ואית דאמרי משמיה דרבי שמלאי אמרו ישראל לפני הקב"ה רבש"ע בזכות שלש דמעות שהוריד עשו מעיניו השלמתו מסוף העולם ועד סופו ונתת לו שלום בעולם הזה, אנו שדמעותנו תדירה ביום ובלילה כלחם עאכ"ו שתמלא עלינו רחמים, לכך נאמר האכלתם לחם דמעה ע"כ.

וכ"ה בתנחומא (קדושים ס"ו) רבי אלעזר אומר, שלש דמעות הויל עשו הרשע, אחד מעינו של ימין, ואחת מעינו של שמאל, והשלישית נקשרה בעינו ולא ירדה. אימתי. בשעה שברך יצחק את יעקב, שנאמר, וישא עשו קולו ויבך (בר' כו לה). בוא וראה כמה שלוח נתן לו הקדוש ברוך הוא, שנאמר, האכלתם לחם דמעה ותשקמו בדמעות שלישי (תה' פ"ו). שלוש אין כתיב אלא שלישי, שלא היו שלש שלמות. ע"כ.

וע"פ מדרש זה, כ' בס' יד יוסף (הקדמון, דרוש ב' לפרשת מטות מסעי) לפרש בתהלים (קב"ו ה') הזורעים בדמעה ברנה יקצרו הלך ילך ובכה, הזורעים בדמעה, והנה עם בני ישראל הם זורעים ומפורים בגלות, בשביל דמעה אחת שהמיל עשו הרשע, וברנה יקצור עשו הרשע שכר הדמעה שהמיל שבני ישראל הם משועבדים ונכנעים תחת ידו כל כך הרבה שנים, וא"כ ק"ו בן בנו של ק"ו, הלך ילך ובכה, שבני ישראל שבכל דור ודור, [כמ"ש דור הולך ודור בא], המה בוכים ומבכים מר גורלם על שהם בגלות, ק"ו שצריכים אנו להישב בשלוח עכתו"ד. (ועי' מה שהוסיף לפרש עפ"י בספ"ק גנוי יוסף פ' ואתחנן).

[ועי' באגרא דכלה פ' תולדות (עה"פ יהי כשמוע) בשם החוזה זי"ע דמעם הדבר שהועיל לו לעשו הצעקות והדמעות שלו הוא משום שהראה בזה שהברכות חשובין בעיניו עיי"ש].

גם הדמעות של ישמעאל הואיל לו להכניע בני תחת ידו

והנה לא רק הדמעות של עשו הם בעוברנו שאנו סובלין מזה כ"כ הרבה שנים, אלא כמ"כ הדמעות שהויל ישמעאל הועיל לו להכניע בני תחת ידם,

כמ"ש בספ"ק גנוי יוסף (למכות) דגבי עשו נאמר "ויבך" וכן מצינו גבי ישמעאל וישמע אלקים את קול הנער, וזהו ג"כ כבי, וב"פ "ויבך" הוא בנימי' חלח"ל, וזש"ה (אסתר ד') ותחלח"ל המלכה מאד, מבח אלו הדמעות של עשו וישמעאל שידעה שעי"כ אנו נמצאים תחת ידיהם עכתו"ד.

מעם שלא נתבמלו דמעות של עשו בנחלי דמעות של בני ישראל

ועתה קשיא, הלא זה קרוב לאלפים שנה שנשפכו נהרי דמעות ע"י בני ועדיין לא נתבמלו דמעות של עשו וישמעאל, ועדיפא מיני' הקשו בספרים, דהלא אגן קיי"ל (וי"ד ס' צ"ח) דמין בשאינו מינו במל בששים, ובכך כבר היו הדמעות צריכין להתבמל מין בשאינו מינו.

ותי' בחזקת יאיר (לבעל אור חדש, אור החזק אות ז', וכ"כ בעוד כמה ספרים) וז"ל והישוב בזה דר"י ס"ל מין במינו לא במיל, ודמעות בדמעות הוה מין במינו, ואין מן הראוי שיתבמל, אולם אם לא היו שוים במעמם הני דמעות שלנו עם הני דמעות של עשו שפיר היו במילין כמו מין בשאינו מינו, והנה עשו בכה על שנמל ממנו יצחק ברכות של עוה"ז, ואנחנו אלו היינו בוכים לתכלית השלימות בשביל גלות השכינה או מחמת שנימל מהם עשר קדושות שנתקדש את ישראל ומיום שחרב המקדש הטומאה מתגבר והולך יום יום וחסרנו המזבח וקרבתו שהיו מתכפרים עלינו בשעירים העומדים לגורלו, ושני תמידים של שחר כיפר אעבירה דלילה, ודלילה אעבירה דיממא, ואנו אין לנו לא נביא ולא חוזה לא מנהל לא מחזיק בדינו אזי היו שפיר מתבמלין דמעות דעשו שהי' לצורך עוה"ז בדמעות שלנו שהם לצורך גבוה עוה"ב, לא כן אם כוונתנו ג"כ לצורך עוה"ז, וז"ש (דברים ל"ג כ"ח) וישכן ישראל במח בן הוא מן הראוי ועכ"ז זה זמן רב אשר אנחנו בדרך יושבים, והתי' בזה משום דעין יעקב, מה שאנחנו בוכים על ארץ דגן ותירוש בשביל עוה"ז, וה"ל מין במינו עם דמעות עשו ומשום הכי אינם במילין עכ"ד (וסיים שם שד"ז שמע ממנו דרשן אחד והדפיס על שמו).

בן דוד לא בא כיון שהדמעות נופלים על הלחי

והנה המהר"ם גאלאנטי פי' עה"פ בכה תבכה בלילה ודמעתה על לחיה, למה אנו בוכין ומבכין כ"כ הרבה שנים ועדיין בן דוד לא בא, משום "ודמעתה על לחיה", הדמעות הם מעטים מאד ונשארים על הלחי, ואינם יורדים על כל הפנים עכתו"ד. וכ"כ לפרש בבית פרץ (מחכמי הקלויז בבראד - עה"פ בכה תבכה). והוסיף בנגי יוסף (ואתחנן) לפרש עפ"י הפסוק (ישעי' כ"ה ח') ומחה ה' אלקים דמעה מעל כל פנים, מתי ימחה ה' דמעה, "מעל כל פנים", כשהדמעות יפלו על כל הפנים ולא רק על הלחי ע"כ. וכונתם שהדמעות הם מעטים מאד ואין

פאר יעוץ און הדרכה
אין עניני שלום בית
רופט הרב יצחק לויפער
 718-789-1456
 שטרענג קאנפידענשר - גוטע פרייזן
בהמלצת הרבנים שליט"א

שופכים דמעה נחלל עד שיפול על כל הפנים.

ובדברי החו"י הג"ל י"ל כוונה נוספת ע"ד הג"ל, דכל זמן שהדמעות הם לצורך הלחי, היינו מיעוט הפרנסה אכילה ושתו', לא יועיל כ"כ הדמעות, אבל כשהדמעות יהיו על הפנים, ר"ל על ההסתר פנים שנתהווה בעוה"ר ע"י החורבן, שיתגלה כבוד מלכותך עלינו, אז יתקיים בנו ומחה ה' דמעה מעל כל פנים, ונוכה כולנו לאור פנד עלינו אדון נשא.

עוד י"ל כוונה נוספת להפך הקללה לברכה, בהקדם מש"כ במדרשים הג"ל הדמעה שלישית של עשו נקשרה תוך עינו ואילו היתה ירדה לא היתה תקומה לישראל עיי"ש, והנה ידוע מפי ספרים דענין הבכי מורה על התקוה שיש לנו שהקב"ה יבנה לנו לעתיד בנן השלישי, ולולא אמונה זו לא הי' שום מקום לבכות על דבר האבד ואינו חוזר (וכידוע העובדא מהמלך נאפאליאן שהפליא מה שבני' בוכין בת"ב ואמר כנ"ל), והנה שאה"כ בכה תבכה בלילה, מאזוה מעם אנו בוכים על החורבן ולא אבדה תקותינו, משום "ודמעתה על לחיה" דמעה אחת של עשו שנשארה על הלחי ולא ירדה למטה, וע"כ יש לנו תקוה כמ"ש במדרש.

*

זהירות שלא לצער אף א' מישראל ולהביאו לידי בכי

והנה אחרי רואי מה רב ואמין הם פעולת הדמעות, כי בשביל דמעה אחת שהוריד עשו הרשע, קיבל שכרו בעולם להיות בני ישראל נכנעין תחת ידו, משמעות חדשה והבנה בהירה יתחזר כמה שאמרו חז"ל (בבא מציעא נ"ג.) אמר רב לעולם יהא אדם זהיר באונאת אשתו שמתוך שדמעתה מצויה אונאתה קרובה א"ר אלעזר מיום שנחרב בית המקדש נגעלו שערי תפלה שנאמר גם כי אזעק ואשוע שתם תפלתי ואע"פ ששערי תפלה נגעלו שערי דמעות לא נגעלו שנאמר שמעה תפלתי ה' ושועתי האזינה אל דמעתי אל תחרש ע"כ. וע"פ כל האמור לעיל י"ל דהוה כוונת ר' אלעזר להביאו ראי' לדברי רב, והנה יש להבין מ"מ לא נגעלו שערי דמעה בחורבן בית המקדש.

ויו"ל עפ"מ"כ בגני יוסף (תצוה) לפרש מש"כ המדרש (שמו"ר פ' ל"ח) שישיראל אומרים רבון העולם הנשיאים חוטאים ומביאים קרבן ומתכפר להם משיח חוטא ומביא קרבן ומתכפר לו אנו אין לנו קרבן וכו' אל דברים אני מבקש שנאמר קחו עמכם דברים ושובו אל ה' ואני מוחל על כל עונותיכם וכו', אמרו לו אין אנו יודעין אמר להם בכו והתפללו לפני ואני מקבל, אבותיכם כשנשתעבדו במצרים לא בתפלה פדיתי אותם שנאמר (שמות ב) ויאנחו בני ישראל מן העבודה ויזעקו, בימי יהושע לא בתפלה עשיתי להם נסים שנאמר (יהושע ז) ויקרע יהושע שגולותיו ומה אמרתי לו נטה ככידון בימי השופטים בבכיה שמעתי צעקתם שנאמר (שופטים ו) ויהי כי זעקו בני ישראל אל ה' בימי שמואל לא בתפלה שמעתי להם שנאמר (ש"א ז) ויזעק שמואל אל ה' בעד ישראל ויענהו ה' וכן אנשי ירושלים אע"פ שהכעיסו בשביל ששכבו לפני רחמתי עליהם שנא' (ירמיה לא) כה אמר ה' רנו ליעקב שמחה וגו' הוי איני מבקש מכם לא זכחים ולא קרבנות אלא דברים שנאמר קחו עמכם דברים ושובו אל ה' ע"כ.

והוספ' ע"ז בגני יוסף וז"ל והנה דברים כולל ב' בחינות דברי תורה ודברי תפלה בבכי, והנה במצרים ובימי יהושע ובימי השופטים ושמואל לא מציינו תפלה בבכי רק זעקה לבד, ובגלות זה צריך בכי כמ"ש (ירמיה לא) בבכי יבואו ובתחנונים אובלים, משום דבגלות זה גלות אדום שהוא כנגד מרה ד' (ר"ל מרה שחורה), שעשו בכה דמעות לפני אביו בשעה שקיבל יעקב הברכות וכל זמן שלא כלו

דמעות עשו אין יכולים ליגאל ויצמרכו ישראל לבטל דמעות עשו מאחד מב' בחינות אל, דהיינו או דברי תורה או דברי תפלה בבכי ע"כ (ועיי"ש עוד שהעיקר שיכולין אנו לבטל הוא ע"י תפלה בבכי עיי"ש).

ובזה יובן מאד הענין, שהקב"ה הניח לנו שערי דמעות, דכיון שכל עצמו של הגלות נתהווה על ידי דמעות עשו, בהכרח להשאיר לנו מדה מסויימת להוציא בלעו מפיו, ולבטל דמעותיו, וע"כ נשאר לנו שערי דמעות, ור"ל תפלה בבכי, דלולא זה לא הי' לנו תקומה, וז"ש ר' אלעזר אע"פ ששערי תפלה נגעלו, שערי דמעות לא נגעלו ר"ל תפלה עם דמעות.

ותראה עוד הפלא ופלא שר' אלעזר לשיטתו, שהוא בעל המימרא (בילקוט ותנחומא הג"ל) שעשו הוריד שלש דמעות, והוא גילה לנו שלעומת זה שערי דמעה לא נגעלו.

והוה סמיכות המאמרים, דהלא מזה שנשאר לנו שערי דמעה לקונן על החורבן ולהביא גאולתנו רואין בעליל עוצם כחן של דמעה אחת, ואפילו מרשע כעשו, והוא ראי' מפורשת לדברי רב להיות זהו מאד באונאת אשתו, שמתוך שדמעתה מצויה אונאתה קרובה, דהלא כך הוא עונשה של דמעות להיות גורם חורבן בית המקדש, וע"כ בהאשה שדמעתה מצויה, יש להזהר מפי', שאז אונאתה קרובה ועיי' במאורי שמפרש אומרים "אונאתה קרובה" שר"ל "עונש" אונאתה קרובה לבא. והוא מבהיל עד היכן צריך לזהר שלא לגרום דמעות לאף א' מישראל, וחז"ל הזהירו באשתו, מתוך שדמעתה "מצויה", שאז קרוב להיות נענש, וכיו"ב מציינו בחז"ל (כתובות ס"ב:) באשתו של רב רחומי שלא אתי לביתו בזמן הקבוע, ואשתו הווי'לה דמעה נח נפשי' רח"ל.

ומילתא חדתא כ' המאירי שם, אחר שהביא מימרא זו שצריך לזהר באונאת אשתו "מכאן אמרו שכל שאדם עושה בנכסי ביתו ומוזנות בניו ובנותיו ומלבושיהם ילך בהם אחר עצת אשתו שמתוך כך שלום מצוי בתוך ביתו", וכונתו מבוארת דהא דאמרו חז"ל (שם) שצריך לילך בעצת אשתו במילי דעלמא, הוא ממעם זה גופא שלא לגרום הולת דמעה לאשתו, ומ"ש לזהר באונאתה אינו רק באופן של אונאת דברים בפועל ממש, אלא אפילו להתערב במילי שלה באופן שהוא נגד דעתה, צריך לזהר שלא להיות דמעותיה מצויה, והחכם עיניו בראשו.

*

ע"י שמחת התורה מבטלין דמעות של עשו וישמעאל

והנה הגני יוסף (לסכות) עצה נוספת לבטל דמעות של עשו, דהנה כ' הראשונים דבהקפות הלולב מבטלין בכל הקפה י' אומות, ובהו"ר מקיפין ז' פעמים ומבטלין כל השבעים ביחד, והנה השבעים אומות הם לבד עשו וישמעאל, ואך מבטלין אותם, אך כל הגדלות שלהם הוא ע"י בכיות (וכנ"ל) ובוה שבני ישראל ישמחו בשני התורות, תורה שבכתב ותורה שבע"פ, ויזמרו וישישו בשמחה בשירות ותשבחות יכניעו אומות אל ע"כ. (וב"כ בפ' תצוה שע"י תורה שמביא שמחה כמ"ש פקודי ה' ישרים משמחי לב, מבטלין הדמעות והמרה שחורה של עשו).

והרי עתה יופיע אור חדש על הגמ' שהתחלנו בפתח דברינו, משנכנס אב ממעמין בשמחה, דהלא כל עצמו של הגלות נובע מהדמעות ובכיות של עשו, והתיקון לזה הוא שמחת התורה שהוא בכל עת ובכל זמן, והוה מ"ש ממעמין, ור"ל שממעמין הדמעות באופן של ביטול המיעוט ברוב, בשמחה, ע"י שמחת התורה, להיפך מרירו למתוק, וע"י יתקיים התפלה בלה שערי וחתנו ויעלו לציון מושיעים ושבו בנים לגבולם כב"א.

בעריכת הרב יצחק לויפער פאר שאלות און הערות אדער צו באקומען דעם גליון binyan@yeshivanet.com

ביטע האלטן די גליונות פרוואט און נישט צושפרייטן אין בתי מדרשים.